

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 18SKomp/22/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3124212604
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 02. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Pavol Naď
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:3124212604.1

Uznesenie

Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky zložený z predsedu JUDr. Pavla Naďa a členov JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., (sudkyňa spravodajkyňa), JUDr. Jaroslavy Fúrovej, JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., JUDr. Nory Halmovej, JUDr. Terézie Mecelovej, Mgr. Michala Novotného a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v kompetenčnom spore medzi Správnym súdom v Banskej Bystrici (sp. zn. 5S 43/2024) a Okresným súdom Trenčín (sp. zn. 28C 60/2024), vo veci žalobcu: X. O., I.. XX.X.XXXX, Z. E. XXX/XXX, XXX XX E. proti žalovanému: Slovenský rybársky zväz (SRZ), Rada Žilina, o zrušenie disciplinárneho rozhodnutia, vrátenia pokuty a nákladov trov konania vo výške 60 Eur, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 1000 Eur, takto

rozhodol:

Na prejednanie veci n i e j e d a n á právomoc správneho súdu.

odôvodnenie:

1. Žalobou označenou ako „Žaloba voči odporcovi SRZ Rada Žilina vo veci nezákonného disciplinárneho konania“ doručenu Okresnému súdu Trenčín z 9. augusta 2024 sa žalobca domáhal zrušenia platnosti disciplinárneho konania, vrátenia pokuty a nákladov trov konania vo výške 60 Eur ako aj nemajetkovej ujmy vo výške 1000 Eur pre nezákonné stíhanie jeho osoby a odobratie rybárskeho povolenia.

2. Uznesením č. k. 28 C/60/2024-30 dňa 21. augusta 2024 Okresný súd Trenčín vec postúpil Správnemu súdu Banská Bystrica z dôvodu, že ide o správnu žalobu vo veciach správneho trestania a keďže na konanie a rozhodovanie v správnom súdnictve sú vecne príslušné správne súdy a ide o konanie podľa § 6 ods. 2 písm. b/ SSP, vec postúpil v zmysle § 13 ods. 1 SSP miestne príslušnému Správnemu súdu v Banskej Bystrici.

3. Správny súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „správny súd“) podaním z 18. novembra 2024 vyslovil nesúhlas s postúpením veci a preto ju predložil kompetenčnému senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „kompetenčný senát“) na rozhodnutie. V podaní uviedol, že o otázkach disciplinárnej zodpovednosti členov SRZ rozhodujú disciplinárne orgány zväzu ako subjekty súkromného práva, pretože tieto otázky zákon č. 216/2018 Z.z. o rybárstve a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní ani žiaden iný zákon nereguluje a neprenáša na zväz žiadne rozhodovacie právomoci o právach a povinnostiach ich členov v oblasti verejnej správy. SRZ ako občianske združenie nerozhodoval napadnutými rozhodnutiami v rámci zvereného zákonného oprávnenia rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb ustanovených právnymi predpismi. Jeho právo rozhodovať o právach a povinnostiach členov vyplýva zo zmluvného záväzku člena s občianskym združením, a preto žalovaný v predmetných vzťahoch nevystupuje ako orgán verejnej moci, ale na základe svojich vnútorných predpisov. S poukazom na právne závery rozhodnutí NS SR sp. zn. 1KO/33/2017 zo dňa 10.10.2017, sp. zn. 1 Sžk/6/2018 zo dňa 27.6.2019 má za to, že súdne preskúmanie rozhodnutí disciplinárnych orgánov zväzu je v zmysle § 7 písm. d/ SSP neprípustné, keďže vo veci je predmetom konania súkromnoprávny spor medzi občianskym združením a jeho členom.

4. Kompetenčný senát zriadený podľa § 8 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) preto prejednal predložený kompetenčný spor ako spor o právomoc, ktorý vznikol medzi správnym súdom a iným súdom podľa § 18 ods. 4 SSP.
5. Podľa § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.
6. Podľa § 4 CSP iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon.
7. Podľa § 8 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“), kompetenčné spory medzi súdmi, ak je sporné, či vec patrí do správneho súdnictva, rozhoduje kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa Civilného sporového poriadku.
8. Rozsah právomoci správneho súdnictva je definovaný v ustanovení § 6 SSP, ktoré obdobne ako v civilnom sporovom i mimosporovom konaní je súhrnom oprávnení a povinností súdu tzv. decíznej (rozhodovacej) povahy na základe princípov taxatívnej enumerácie vo vzťahu k jednotlivým druhom konaní (§ 6 ods. 2 SSP). Správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.
9. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom a podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.
9. Kompetenčný senát prejednal bez nariadenia pojednávania predložený kompetenčný spor, ktorý vznikol medzi správnym súdom a iným súdom podľa § 18 ods. 4 SSP, a dospel k záveru, že nesúhlas s postúpením veci je dôvodný.
10. Predmetom kompetenčného sporu v preskúmvanej veci je posúdenie otázky, či rozhodnutie disciplinárnej komisie SRZ uložené jeho členovi je preskúmateľné v rámci správneho súdnictva, ako aktov orgánu verejnej správy. Navyiac, žalobca sa súčasne domáhal aj „vrátenia pokuty a nákladov trov konania, nemajetkovej ujmy pre nezákonné stíhanie a odobratie rybárskeho povolenia“.
11. Kompetenčný senát už vo svojej judikatúre (porov. napr. uznesenia sp. zn. 1 KO 10/2021 alebo 1 SKomp 31/2022) zdôraznil, že pre vymedzenie pojmu súkromnoprávneho sporu a súkromnej veci v zmysle § 3 CSP je spravidla rozhodujúca príslušná hmotnoprávna úprava právneho vzťahu, z ktorého vznikajú či majú vzniknúť práva alebo povinnosti, ktoré sú predmetom sporu v danej veci (podobne napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 KO 3/2019, uverejnené ako judikát R 32/2019). Okrem toho však zo znenia cit. § 2 ods. 1 a 6 ods. 1 SSP vyplýva, že v správnom súdnictve môžu súdy poskytovať len ochranu proti aktom orgánov verejnej správy v oblasti verejnej správy. Pojem orgánu verejnej správy je vymedzený v § 4 SSP tak, že ide o orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej samosprávy, právnické osoby a fyzické osoby, štátne orgány, iné orgány alebo subjekty, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.
12. Vychádzajúc z uvedených ustanovení tak treba skúmať, či akt, ktorého prieskumu sa žalobca domáha v prerokúvanej veci (rozhodnutie disciplinárnej komisie SRZ, je aktom vydaným v rámci súkromnoprávneho vzťahu alebo v oblasti verejnej správy, a tiež, či pôvodcom tohto aktu je orgán verejnej správy v zmysle § 4 SSP.
13. Podľa čl. 1 ods. 1 Stanov žalovaného 6.8.1990 v znení zmien a doplnkov je Slovenský rybársky zväz občianskym združením podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Judikatúra kompetenčného senátu už v minulosti vyslovila, že takéto združenia ako právnické osoby podľa tohto zákona (porov. § 2 ods. 3 cit. zák.) sú subjektami súkromného práva [právnickými osobami podľa § 18 ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka], a preto aj rozhodnutia a uznesenia ich orgánov sú súkromnoprávnymi aktami (porov. z nedávneho obdobia napr. uznesenie sp. zn. 18 SKomp 12/2023, kde išlo o uznesenie neplatnosti valného zhromaždenia občianskeho združenia, a tam citovanú prejudikatúru, ktorá sa týkala napr. vylúčenia člena združenia). Na druhej strane však skoršia judikatúra vyslovila, že občianske združenia možno v určitých prípadoch považovať za subjekty tzv. záujmovej samosprávy, a teda orgány verejnej správy v zmysle § 4 písm. c) SSP, prípadne za právnické osoby, na ktoré bol prenesený výkon verejnej správy, a teda orgány verejnej správy v zmysle § 4 písm. d) SSP (porov. napr. uznesenie sp. zn. 1 KO 16/2019, judikát R 16/2021, uznesenie sp. zn. 4 Asan 25/2018).
13. Podľa § 4 písm. c) SSP je orgánom verejnej správy orgán záujmovej samosprávy, ktorému osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a

právnickej osoby v oblasti verejného správy. Podľa ustanovenia § 4 písm. d) SSP je orgánom verejnej správy aj právnická osoba, ktorej osobitný zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach (inej) fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy. Z porovnania písmen c) a d) v § 4 SSP je zrejmé, že podľa písmena d) môže byť orgánom verejnej správy akákoľvek právnická osoba, kým podľa písmena c) to môže byť len „orgán záujmovej samosprávy“. Už z tohto systematického zaradenia tak možno vyvodiť, že orgán záujmovej samosprávy musí byť niečím odlišný od „obyčajnej“ právnickej osoby, inak by nemalo zmysel normovať jeho definíciu osobitne. Podľa dôvodovej správy k § 4 SSP (Národná rada Slovenskej republiky, VI. volebné obdobie, parlamentná tlač 1335) príkladom orgánov záujmovej samosprávy sú najmä stavovské profesijné organizácie (komory). Podobne vymedzuje tento pojem aj časť doktríny (porov. napr. Hanzelová, I., Rumana I., Šingliarová, I. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : Wolters Kluwer 2016, s. 41: „Záujmová samospráva predstavuje nezávislé profesijné organizácie reprezentované profesijnými komorami.“; Csach, K.: Prieskum rozhodnutí orgánov právnickej osoby súkromného práva v správnom súdnictve. Právny obzor, roč. 2022, č. 1, s. 25: „Pod záujmovou samosprávou rozumieme len verejnoprávnu korporáciu.“) Na druhej strane však časť doktríny naznačuje, že za orgány záujmovej samosprávy možno považovať aj združenia, vzniknuté podľa predpisov súkromného práva na ochranu záujmov (porov. napr. Vrabko, M. In: Baricová, J., Fečík M., Števíček, M., Filová, A., a kol. Správny súdny poriadok. Veľký komentár. Bratislava : C.H.BECK 2017, s. 60; k tomu kriticky Csach, cit. dielo)(bližšie pozri rozhodnutie sp. zn. 18 Skomp 7/2024 zo dňa 20.11.2024) .

14. Vo výsledku však toto rozlišovanie v tu prerokovanej veci nemá podstatnejší význam, pretože obe definície zároveň žiadajú (osobitným predpisom) zverenie rozhodovania o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach v oblasti verejnej správy. Bez ohľadu na to, či by sa žalovaný ako občianske združenie podľa zákona č. 83/1990 Zb. mal považovať za orgán záujmovej samosprávy podľa § 4 písm. c) SSP alebo „len“ za právnickú osobu podľa § 4 písm. d) SSP, je treba vždy sa zaoberať otázkou, či žalovanému bolo právnym predpisom (1) zverené takéto (2) rozhodovanie. Pokiaľ ide o právnú formu zverenia, citované ustanovenia výslovne vyžadujú zverenie právnym predpisom. V tomto smere aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre zdôraznil, že v právnom štáte je absolútne vylúčené priznať akejkoľvek právnickej osobe verejnomocenské oprávnenia bez explicitnej opory v zákone (nález sp. zn. PL ÚS 19/2014, ods. 122). Pokiaľ ide o obsah zverenia, musí ísť o zverenie rozhodovania o právach, povinnostiach a právom chránených záujmoch iných v oblasti verejnej správy. Nemôže teda postačovať, že právny predpis (zákon) len ustanoví možnosť konať určitým spôsobom voči iným, ale takéto konanie musí mať vrchnostenskú povahu. Znamená to, že musí ísť o autoritatívne a na vlastnej (právo)moci založené ovplyvňovanie právnej sféry inej osoby, ktorá voči konajúcej osobe nie je v rovnoprávnom postavení a ktorá sama na obsah takého konania nemá priamy vplyv, ani jeho výsledok nezávisí od jej vôle (uznesenie sp. zn. II ÚS 152/2016, ZNaU č. 42/2016, ods. 13 a nasl.). Tým sa vrchnostenskosť odlišuje od iných oprávnení, ktoré zákon dáva rôznym subjektom vo vzťahu k iným, ktoré však nie sú autoritatívne a na ich presadenie sa tieto subjekty musia obrátiť na štátnu moc (napr. jednostranné oprávnenia zamestnávateľa voči svojim zamestnancom; oprávnenia zamestnanca dopravcu vylúčiť osoby z prepravy alebo na úhradu k cestovnému podľa § 9 ods. 2 zákona č. 332/2023 Z. z. o verejnej osobnej doprave; oprávnenie prevádzkovateľa prerušiť distribúciu elektriny alebo plynu pri neoprávnenom odbere podľa § 31 ods. 1 písm. e) alebo § 64 ods. 2 zákona č. 251/2002 Z. z. o energetike) /pozri rozhodnutie sp. zn. 18 Skomp 7/2024 zo dňa 20.11.2024/ .

15. V danom prípade disciplinárne konanie prebiehalo podľa Disciplinárneho poriadku SRZ, ktorý je vnútro zväzovým aktom vydaným v súlade s § 8 Stanov SRZ a je záväzný pre ústredné orgány zväzu, orgány organizačných zložiek a všetkých členov SRZ. Preto argumentácia správneho súdu, že o disciplinárnej zodpovednosti členov SRZ rozhodujú orgány zväzu ako subjekty skromného práva, pretože zákon č. 216/2018 Z.z. o rybárstve a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní a ani žiaden iný zákon nezveruje zväzu rozhodovanie o právach a povinnostiach ich členov v oblasti verejnej správy bola namieste. Rozhodovanie disciplinárnych orgánov o skutkoch, ktoré sú postihované na základe Stanov SRZ a Disciplinárneho poriadku SRZ sú internou záležitosťou občianskeho združenia preto ani ich rozhodnutia nemôžu podliehať súdnemu prieskumu v rámci správneho súdnictva.

16. Združovanie občanov v občianskych združeniach, spolkoch, spoločnostiach, zväzoch, hnutiach a kluboch upravuje predovšetkým zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o združovaní občanov“). Ako vyplýva z predmetného právneho predpisu, občianske združenia sú právnickými osobami, ktorých práva a povinnosti členov upravujú stanovy združenia (§ 2 ods. 3 v spojení s § 3 ods. 3 zákona o občianskych združeniach).

17. Vzhľadom na skutočnosť, že posúdenie preskúmania rozhodnutí občianskych združení už v minulosti bolo predmetom posudzovania, kompetenčný senát poukazuje na niektoré z nich. Napríklad, vo veci vedenej pod sp. zn. 9Nds/15/2012 Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že preskúmanie rozhodnutia orgánu Slovenského rybárskeho zväzu, ktorým pozastavil platnosť všetkých uznesení prijatých na mestskej konferencii a odporučil Mestskej organizácii Slovenského rybárskeho zväzu v Košiciach opakovane vykonať členské schôdze obvodných organizácií, nespadá do správneho súdnictva, keďže nie je preneseným výkonom štátnej správy.

18. Vo veci vedenej pod sp. zn. 1Skomp/18/2022 kompetenčný senát konštatoval, že určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze Slovenského zápasníckeho zväzu nepatrí do právomoci správneho súdu, keďže nespĺňa podmienku aktu orgánu verejnej správy v oblasti verejnej správy, ktorý bol vydaný na základe oprávnenia vyplývajúceho z osobitného právneho predpisu.

19. Kompetenčný senát poukazuje aj na rozhodnutie vo veci sp. zn. 1KO/40/2018, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že uznesenia Výkonného výboru Slovenskej asociácie pretláčania rukou sú súkromnoprávnej povahy a nie verejnej, a preto nie sú splnené podmienky pre ich prieskum v rámci správneho súdnictva.

20. Kompetenčný senát poukazuje na názor vyplývajúci z rozhodnutia Kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 18SKomp/2/2024 zo dňa 12. júna 2024, ktorý ustálil, že vzťah žalobcu (FO) a žalovaného (Slovenskému poľovníckemu zväzu) keď išlo o posúdenie kompetenčného sporu medzi správnym súdom a okresným súdom vo veci preskúmania rozhodnutí Dozornej rady pri Slovenskom poľovníckom zväze, v ktorom išlo o disciplinárne opatrenie v podobe pokarhania člena zväzu, je súkromnoprávnym a prejednávajú a rozhodujú ich súdy v civilnom sporovom procese podľa § 3 CSP. Tento záver podporujú aj rozhodnutia orgánov najvyšších súdnych autorít, ktoré posudzovali právomoc správnych súdov preskúmať napr. rozhodnutia orgánov poľovníckych združení o sankcionovaní vylúčením člena zo združenia (rozhodnutia najvyššieho správneho súdu pod sp. zn. 6Svk/48/2022 a 7Svk/60/2022; rozhodnutia bývalého kompetenčného senátu najvyššieho senátu pod sp. zn. 1KO/35/2018 a 1KO/4/2020, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. III. ÚS 684/2022, ako aj rozhodnutie najvyššieho súdu 6Nds/3/2012). Obdobný názor vyslovil kompetenčný senát aj v rozhodnutí sp. zn. 18SKomp/2/2024 z 12. júna 2024.

21. Kompetenčný senát napokon poukazuje na rovnaký názor vyjadrený v recentnom rozhodnutí Kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 18 Skomp 7/2024 zo dňa 20.11.2024, v ktorom riešil kompetenčný spor medzi správnym súdom všeobecným súdom, kde predmetom konania bola žaloba o preskúmanie rozhodnutia odvolacej komisie Slovenskej plaveckej federácie, ktorá odmietla odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu disciplinárnej komisie o uložení disciplinárneho opatrenia žalobcovi. Kompetenčný senát dospel k záveru, že rozhodnutie disciplinárneho orgánu športovej organizácie je rozhodnutím vydaným v rámci vnútornej autonómie tohto subjektu a nie v oblasti verejnej správy. Vzťah žalobcu a žalovaného je súkromnoprávnym vzťahom, a preto aj spory alebo veci jeho sa týkajúce, sú súkromnoprávnymi, a prejednávajú a rozhodujú ich súdy v civilnom sporovom procese podľa § 3 CSP.

22. Kompetenčný senát uvádza, že v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Správne súdy preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánu verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

23. Je pravdou, že právna úprava pripúšťa aj rozhodovanie fyzických osôb a právnických osôb, či orgánom záujmovej samosprávy o právach a povinnostiach v oblasti verejnej správy, avšak táto právomoc je prípustná len na základe osobitného právneho predpisu (§ 4 písm. c/, d/ SSP). Z uvedenej skutočnosti potom vyplýva, že aj orgány záujmovej samosprávy, právnická osoba a fyzická môžu rozhodovať o právach a povinnostiach v oblasti verejnej správy, a to na základe dvoch kumulatívnych podmienok; 1/ právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach jej musí byť zverená osobitným právnym predpisom, 2/ musí ísť o rozhodovanie v oblasti verejnej správy.

24. Nakoľko žalovanému SRZ ako občianskemu združeniu nebolo zverená právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach osobitným právnym predpisom, a s poukazom na citované závery kompetenčného senátu, od ktorých nevidel dôvod sa odkloniť, dospel kompetenčný senát k záveru, že vzťah žalobcu a žalovaného je súkromnoprávnym vzťahom, a preto aj spory alebo veci jeho sa týkajúce, sú súkromnoprávnymi, a prejednávajú a rozhodujú ich súdy v civilnom sporovom procese podľa § 3 CSP. Nejde tak o vec patriacu do správneho súdnictva, o ktorej rozhoduje správny súd. Kompetenčný

senát rozhodol preto tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia s tým, že súdy nižšej inštancie sú týmto rozhodnutím viazané (§ 18 ods. 4 SSP).

25. Toto rozhodnutie prijal kompetenčný senát pomerom hlasov 8 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.